

Asia: VN/4037/2026

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi eräistä kalastusrajoituksista Saimaalla vuosina 2026-2031

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Paikallisten elinkeinonharjoittajien, maanomistajien ja asukkaiden edunvalvojana MTK-Punkaharju tähdentää, että suojelutoimien ja paikallisen elinvoimaisuuden välillä on vallittava oikeudenmukainen

tasapaino.

1. Norppakannan positiivinen kehitys ja tavoitteiden saavuttaminen

Saimaannorpan suojelu on ollut menestystarina, mistä kuuluu kiitos myös paikallisille toimijoille. Kanta on

kasvanut Saimaalla 2000-luvun alun noin 240:stä nykyiseen 530 yksilöön. Vuodelle 2025 asetettu 400

yksilön välitavoite saavutettiin kuusi vuotta etuajassa.

Kanta on runsastunut strategian mukaisen 3–6 prosentin vuosivauhtia. Puruvedellä ja Pihlajavedellä norppakanta kasvaa ja norpan pesimäalueet ovat laajentuneet muita järvalueita nopeammin. Norppia siirtyy

myös Pihlajavedeltä Puruvedelle, jossa vuoden 2025 talvikannaksi on arvoitu 21 yksilöä, kun kanta vuonna

2016 oli kuusi yksilöä. Myös kuuttien syntyvyys on kasvanut vuosi vuodelta tasaisesti.

Saimaannorpan kannan lisääntyessä suhteellinen pyydyskuolleisuus on laskenut murto-osaan eli se on nyt

vain noin kolmasosa 2000-luvun alun tasosta. Esimerkiksi Puruvedellä tämä osuus on tuntuvasti pienempi.

Puruvedellä on löytynyt 2000-luvulla 12 saimaannorppaa kuolleina. Näistä kaksi eli joka kuudes (17 %) on

kuollut tukehtumalla kalanpyydykseen.

Tässä tilanteessa on vaikea perustella rajoitusten merkittävää kiristämistä tai laajentamista, kun nykyiset

suojelutoimet ovat selvästi osoittaneet tehokkuutensa. Muikun verkkopyynti on luontaisesti

kotitarvekalastamisen vähenemisen myötä vähentynyt Puruvedellä viime vuosikymmenten aikana. Se on

ollut eduksi saimaannorpalle. Samalla on kehitetty ns. norppaturvallisia katiskoita, mitä pidämme elintärkeänä kannan kehityksen kannalta

2. Sosiaalinen hyväksyttävyys ja elinkeinon turvaaminen

Suunnitellut rajoitusalueiden laajennukset ulottuvat Puruvedellä vakituiseen ja vapaa-ajan asutuksen lähelle

sekä virkistyskäyttöalueille, kuten Punkaharjun Sorvaslahdelle sekä Vaaran ja Susiniemen kylien lahdille,

mikä pienentää alueen omavaraisuutta.

Kalastusrajoitukset vaikeuttavat ekologisen lähiruuan hankintaa ja heikentävät paikallista gastronomista

identiteettiä. EU-komissio myönsi v. 2013 Puruveden muikulle Suojattu maantieteellinen merkintä (SMM) -

nimisuojan. Parhaillaan haetaan SMM-nimisuojaa Puruveden muikunmädille. SMM-merkintä perustuu

mädin erityiseen laatuun, kalastajien tietoon ja taitoon sekä muikun maineeseen.

Kotimaista kalaa pitäisi käyttää kaikkien suositusten mukaan paljon nykyistä enemmän. Muikun ja muiden

kalastukselle tärkeiden kalojen monipuolinen saanti ympäri vuoden on turvattava lainsäädännöllä.

3. Matkailu ja yrittäjyys.

Puruveden alueen monipuolinen elinkeinorakenne nojaa vahvasti kalastukseen. Maatilojen ympärille on

vuosien aikana kasvanut mökkivuokrausta, ruokamatkailua, kalanjalostusta ja ravintolayhteistyötä. Kalastajia

ja virkistyskäyttäjiä saapuu Puruvedelle eri puolilta Eurooppaa.

Gastronomia ja lähiruoka ovat keskeinen osa tätä kokonaisuutta. Puruveden kalat ovat parasta, mitä alue voi

tarjota matkailijoille. Kalastustapojensa, laadun ja erityisesti maku- ja ravinto-

ominaisuuksiensa puolesta Puruveden kalat kulkevat kestävän matkailun ja gastronomian kärjessä.

Puruveden muikku on alueellinen ylpeys. Koska muikku ei tartu katiskaan tai onkeen, verkkokalastuksen

rajoittaminen estää käytännössä paikallisen arvokalan laajamittaisen hyödyntämisen.

4. Ekologiset perusteet ja särkikalan pyynti

Rajoitusten laajentaminen vaikeuttaa keväistä särkikalojen kutupyyntiä. Mataliin lahtiin nouseva särki on

biomassaltaan merkittävä tekijä, joka rehevöittää järveä, sitoo ravinteita väärään paikkaan ja syrjäyttää

arvokkaampia kalalajeja. Samalla poistuu ravinteita koko järviökosysteemistä.

Särkikalojen poisto parantaa Puruveden poikkeuksellisen kirkkaan veden tilaa, mikä on välttämätöntä järven

rehevöitymisen ehkäisemiseksi. Tutkijat ja kalastajat ovat tästä yksimielisiä. Puruveden asukkaat seuraavat

järven tilaa päivittäin. Vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat mukana erilaissa kunnostushankkeissa ja sijoittavat

niihin omia varojaan.

4. MTK-Punkaharjun esitykset:

4.1. Rajoitusalueita Saimaalla ei tule lisätä nykyisestä. Erityisesti rajoitusten laajentamiset eivät ole perusteltuja Puruvedellä ja Pihlajavedellä, missä nykyiset toimet riittävät turvaamaan saimaannorpan kannan

kasvun ja elinvoimaisuuden.

4.2. Verkkokalastuskiellon laajentaminen Puruvedellä estää käytännössä särkikalojen kutupyynnin.

Kevätpyynti on tärkeää vesistön rehevöitymisen estämisen kannalta. Jos tärkeä hoitokalastus jää tekemättä,

heikentää se vesistön tilaa pitkällä aikavälillä. Särjen käyttö ruokakalana on lisääntynyt, joten sen verkkokalastuksella on myös taloudellista merkitystä.

4.3. Verkkokalastuskieltoa ei tule jatkaa heinäkuulle. Verkkopyynti on tärkeää virkistyskalastuksen ja loma-

asumisen kannalta. Saimaan puhtaat kalat ovat alueen vetovoimatekijä sekä elintärkeitä kalastukseen ja

puhtaan järvikalan tarjontaan perustuville matkailu- ja ravintola-alalle.

4.4. Solmuväliltään alle 22-millisten muikkuverkkojen käyttöaikaa pidennetään viidellä päivällä (16.–20.6.).

Tämä parantaa merkittävästi rajoitusten sosiaalista hyväksyttävyyttä ilman riskiä suojelutavoitteille.

4.5. Huomiota suojelussa siirretään aiempaa enemmän petoeläimiin. Kalastuksen rajoittamisen sijaan

suojeluresursseja tulisi suunnata petojen aiheuttaman pesäkuolleisuuden vähentämiseen, mikä on erityinen

riski vähälumisina talvina.

4.6. Ammattikalastajat voivat hakea tukea norpan suojelun aiheuttamiin haittoihin. Kannatamme

Savonlinnan kaupungin tekemää esitystä, jonka mukaan kompensatio- ja tukijärjestelmiä vahvistetaan.

Tehokas korvausmekanismi on ratkaiseva osa pehmennostoimia. Edellytämme, että valtioneuvosto varaa

riittävät määrärahat korvauksiin kaudelle 2026–2031.

Yhteenveto

Onnistunut suojelu edellyttää kalastuksen ja suojelutoimien yhteensovittamista. Perusteettomat lisäkiellot

vaarantavat vesialueiden omistajien ja kalastajien sitoutumisen yhteiseen suojelutyöhön. Suojelua tarvitaan,

mutta samalla pitää varmistaa, että Puruveden ja Pihlajaveden alueiden elinvoimaisuus ja perinteinen

kalastuskulttuuri säilyvät tuleville sukupolville.

MTK-Punkaharju ry